

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2011

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 29 mars 2011 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2011/12:105 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2011 och motioner i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde samt över motion 2011/12:U17 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 9, motion 2011/12:U19 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkandena 1, 2, 3 och 7 och motion 2011/12:U18 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 5, 6, 7, 32, 34, 36, 37 och 38.

Utskottet anser inte att något initiativ är nödvändigt med anledning av de motionsyrkanden som väckts inom utskottets beredningsområde. Yrkandena bör därför avstyrkas.

I yttrandet finns tio avvikande meningar och ett särskilt yttrande.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2011 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar. Finansutskottets beredningsområde berörs främst av följande avsnitt i skrivelsen:

- 1 Ett samarbete i svenskt och europeiskt intresse präglat av ekonomisk och finansiell kris (s. 14–20)
- 4 Europa 2020 och den europeiska terminen (s. 30–34)
- 6 EU:s fleråriga budgetram 2014–2020 (s. 37–39)
- 13 Ekonomi och finans (s. 97–105)
- 14 Finansmarknaden (s. 105–111)
- 15.3.2 Skatt på finansiella transaktioner (s. 113)
- 16 EU:s budget (s. 115–117)
- 17 Skydd av EU:s finansiella intressen (s. 117–119)
- 18 Statistik (s. 119–120)
- 29.5 Offentlig upphandling (s. 172–173)
- 33.3 Direktivförslag om bostadslåneavtal (s. 183)

Förstärkt styrning och samordning av den ekonomiska politiken i EU

Skrivelsen

Den offentligfinansiella krisen

Regeringen inleder med att konstatera att samarbetet i unionen utsattes för stora påfrestningar 2011. Det gemensamma EU-arbetet inom det ekonomiska och finansiella området fortsatte under året att fokusera på att hantera den ekonomiska och finansiella krisen. Den fördjupade ekonomiska och finansiella krisen i framför allt euroområdet grundlades genom bristande hantering av de offentliga finanserna och avsaknad av strukturreformer i flera länder, men också genom svagheter i eurosamarbetet och EU:s finanspolitiska regelverk, som har blottlagts under krisen.

Enligt regeringen ligger det i Sveriges intresse att den gemensamma valutatan fungerar väl eftersom den påverkar stabiliteten och det ekonomiska välbefindandet i hela unionen. Regeringen har vidare verkat för att frågor som

berör hela unionen även i fortsättningen ska diskuteras och beslutas i EU27-format. Flera medlemsstater har fortfarande mycket allvarliga problem, och enligt regeringen är nationellt ekonomiskt ansvarstagande en grundförutsättning för att bryta den negativa situationen. De länder som är föremål för stödprogram måste genomföra dessa rigoröst och planenligt.

Under 2010 inrättades två tillfälliga lånemöjligheter. Den ena (EFSF) är till för euroländer, medan den andra (EFSM) kan nyttjas av alla medlemsstater. Sedan tidigare har EU även en betalningsfacilitet för utlåning till medlemsstater med nationell valuta och en möjlighet till makrofinansiellt stöd för länder i unionens närområde.

Lån via EFSF ges under strikt konditionalitet och i samverkan med IMF. Under 2011 har Irland och Portugal fått lån. Euroländerna beslutade i juni 2011 om en höjning av EFSF:s effektiva utlåningskapacitet till 440 miljarder euro, vilket krävde att garantierna höjdes till 780 miljarder euro. Den upplåning EFSF gör garanteras av medlemmarna i EFSF, dvs. euroländerna. För EFSM gäller samma krav på konditionalitet och samverkan med IMF. Irland och Portugal fick lån från EFSM under 2011. EU-budgeten står som garant för denna lånemöjlighet, och därigenom är bl.a. Sverige en garant för dessa stödlån. I juli 2011 enades euroländerna om förbättrade villkor för programländerna Irland och Portugal. Dessa villkor gäller även för Greklands lån från euroländerna. Sverige bidrar med finansiering till Grekland via sin andel av IMF:s resurser och bidrar till Irlands stödpaket genom EFSM och IMF och genom ett bilateralt lånelöfte om 600 miljoner euro. Sverige stöder Portugal med finansiering via EFSM och Sveriges andel av IMF.

I mars 2011 antog Europeiska rådet slutsatser om att inrätta en permanent mekanism (ESM). Syftet med ESM är att ge finansiellt stöd, under strikt konditionalitet, till ett euroland som drabbats eller hotas av allvarliga finansieringsproblem om det är nödvändigt för att stärka den finansiella stabiliteten i euroområdet som helhet. ESM ska arbeta mycket nära IMF och söka medverkan av IMF finansiellt och tekniskt när stöd lämnas. ESM träder i kraft i juli 2012 och kräver ett tillägg i fördraget.

I november 2011 presenterade kommissionen en grönbok om möjligheterna att införa stabilitetsobligationer, KOM(2011) 818. I grönboken identifieras konsekvenser av att införa stabilitetsobligationer.

Slutligen kom euroländerna i början av 2011 överens om ytterligare nationella åtaganden inom ramen för en pakt för att bl.a. stärka konkurrenskraften och bidra till de offentliga finansernas hållbarhet. Den s.k. europlus-pakten bekräftades vid Europeiska rådets möte i mars 2011. Sverige valde att ställa sig utanför, vilket även Tjeckien, Ungern och Storbritannien gjorde.

Den europeiska terminen

Enligt skrivelsen har regeringen under året aktivt verkat för ett ambitiöst genomförande av den första europeiska terminen och EU 2020-strategin för att säkra ekonomisk samordning och främja långsiktig tillväxt, stärkt konkurrenskraft och hållbar ekonomisk återhämtning.

Den europeiska terminen inleddes med att kommissionen presenterade sin årliga tillväxtöversikt med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU för det kommande året (KOM (2011) 11). Prioriteringarna godkändes vid Europeiska rådets möte i mars och tjänade som vägledning inför medlemsstaternas årliga rapportering i nationella reformprogram och stabilitets- och konvergensprogram. När kommissionen hade avslutat sin analys av nationella reformprogram och stabilitets- och konvergensprogram i juni 2011, presenterade den landsspecifika rekommendationer i ett meddelande (KOM(2011) 400). Rekommendationerna behandlades i Ekofinrådet i juni 2011 och antogs vid dess möte i juli 2011. Vid Europeiska rådets möte den 23–24 juni avslutades den första europeiska terminen genom att stats- och regeringscheferna på ett övergripande plan diskuterade och antog slutsatser om medlemsstaternas åtaganden inom ramen för EU 2020-strategin och stabilitets- och tillväxtpakten. Tre rekommendationer riktades till Sverige:

- Att föra en finanspolitik som säkerställer att det medelfristiga målet fortsätter att uppfyllas.
- Att vidta förebyggande åtgärder för att hantera de makroekonomiska riskerna med stigande huspriser och hushållens ökade skuldsättning. En bred uppsättning åtgärder kan övervägas, t.ex. översyn av bolånesystemet inkl. kapitaltäckningskrav på banker, hyresreglering, fastighetsbeskattning och byggnadslov.
- Att övervaka och förbättra deltagandet på arbetsmarknaden bland unga och andra svaga grupper.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2012 redogjort för de åtgärder som vidtas för att svara mot rekommendationerna.

Förstärkt ekonomisk styrning

Finanskrisen 2008–2009 och den efterföljande skuldkrisen satte ljuset på betydande svagheter i EU:s finanspolitiska regelverk. Under året fördes allt oftare diskussioner i eurokretsen, både på finansministernivå och på stats- och regeringschefsnivå. Regeringen konstaterar att Sverige stod utanför diskussionerna och beslutsfattandet, men redogör för händelserna i skrivelsen eftersom de har stor betydelse för unionen.

Under året har förhandlingar förts mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet om det lagstiftningspaket om förstärkt ekonomisk styrning inom EU, det s.k. sexpaketet, som presenterades i september 2010. Under

hösten träffades en överenskommelse, varpå Ekofinrådet kunde anta lagförslagen vid sitt möte i november. Rättsakterna trädde i kraft i mitten av december.

I november presenterade kommissionen ytterligare två förslag till förordningar om ekonomisk styrning i euroområdet (KOM(2011) 819 och KOM(2011) 821). Förslagen innebär dels utökad övervakning av krisländer, dels stärkt övervakning av den nationella budgetpolitiken. Båda förordningarna gäller endast medlemsstater som har euron som valuta.

För att undvika att en liknande skuldcrisis upprepas i euroländerna i framtiden enades euroländerna vid sitt möte i december 2011 om att stärka budgetdisciplinen ytterligare genom ett mellanstatligt avtal som även icke-euroländer inbjöds att ansluta sig till, den s.k. finanspakten.

En ytterligare påtryckning för att medlemsstaterna ska fullgöra sina åtaganden inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten och de rekommendationer som följer av den europeiska terminen, är de finanspolitiska exitstrategierna, som beskriver hur medlemsstater ska komma tillrätta med underskotten i sina offentliga finanser. Den 4 oktober 2011 antog Ekofinrådet uppdaterade slutsatser för exitstrategierna. Slutsatserna uppmanade medlemsstaterna att bl.a. genomföra sina åtaganden inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten och att efterfölja rekommendationerna som följde av den Europeiska terminen i juli 2011.

Motionen

I kommittémotion 2011/12:U18 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6 föreslår motionärerna att riksdagen för regeringen tillkännager som sin mening vad som anförs i motionen om genomförandet av EU 2020-strategin, Sveriges nationella reformprogram och en stärkt europeisk samordning.

Motionärerna ifrågasätter starkt det sätt som strategin genomförts på och menar att den använts i syfte att harmonisera allt från budgetförhandlingar och miljösatningar till beskattning på arbete. EU 2020-strategin är en politisk överenskommelse med oöverblickbara konsekvenser för det nationella självbestämmandet. Därför anser motionärerna, för det första, att regeringen bör verka för att genomförandet av EU 2020-strategin görs mer flexibelt och att större hänsyn tas till den nationella utformningen av reformer. För det andra bör regeringen klargöra för kommissionen och de andra medlemsstaterna att reformer som påverkar utformningen av den svenska arbetsmarknaden, utbildningen, pensionerna osv. är nationell kompetens.

Motionärerna har också, av rent principiella skäl, invändningar mot systemet med den europeiska terminen. Det sätt på vilket den europeiska terminen genomförs innebär, enligt motionärerna, att maktfördelningen mellan riksdag och regering grovt åsidosätts. Motionärerna anser därför att regeringen ska verka för att kommissionens rekommendationer ska under-

ställas ministerrådet och EU-parlamentet för godkännande innan kommissionen utfärdar dessa. Regeringen ska sedan i en särskild skrivelse till riksdagen presentera sitt nationella reformprogram i god tid innan vårpropositionen.

Vidare framför motionärerna i yrkandena 32 och 34 att riksdagen för regeringen tillkännager som sin mening vad som anförs i motionen om att motverka Europeiska rådets beslut om ändring i artikel 136 i EUF-fördraget (ESM) samt att regeringen ska verka för att EFSM avskaffas. När det gäller fördragsändringen som ligger till grund för ESM anser motionärerna att den är relevant för Sverige eftersom vi inte har ett formellt undantag att införa euron som valuta. Motionärerna är starkt negativa till att Sverige, i en eventuell framtid som euronation, ska tvingas låna ut pengar efter beslut på federal nivå. Vidare hävdar motionärerna att skapandet av EFSM kan ha saknat rättsligt stöd i fördragen. På grund av det oklara rättsläget och för att skydda svenska skattepengar bör regeringen driva linjen att EFSM ska avskaffas.

Tidigare behandling

Förstärkt ekonomisk styrning

Utskottet behandlade i sitt utlåtande 2009/10:FiU40 kommissionens meddelande om förstärkt samordning av den ekonomiska politiken (KOM(2010) 250). I utlåtandet framhåller utskottet att den ekonomiska krisen visat på vikten av stabila finanspolitiska ramverk både på nationell nivå och på EU-nivå. Utskottet pekar slutligen på att de svenska erfarenheterna visar på värdet av ett stabilt finanspolitiskt ramverk. Enligt utskottet är det vidare angeläget att stabilitets- och tillväxtpakten respekteras och att det ska vara ordning och reda i de offentliga finanserna. Utskottet påminner om att det är viktigt att man vid tillämpningen av stabilitets- och tillväxtpakten inte gör skillnad på små och stora stater utan att det åligger alla länder att följa de gemensamma reglerna. Om dessa inte följs ska sanktionerna, enligt utskottet, vara desamma.

I samma utlåtande behandlar utskottet förslaget om den europeiska termen. Utskottet framhåller att det inte är aktuellt att budgetpropositionen eller den ekonomiska vårpropositionen förhandsgranskas inom EU innan den föreläggs riksdagen. Om detta skulle ske, skulle det kunna tolkas som att finansmakten inte ligger hos riksdagen. Utskottet betonar att det är riksdagen som beslutar om statens budget, både utgifter och inkomster, och att förslaget till budget således först ska presenteras för riksdagen. Samtidigt utesluter inte utskottet att regeringens bedömningar i t.ex. vårpropositionen av tillväxt, inflation och beräknat saldo för den offentliga sektorns finansiella sparande redovisas inom EU efter det att propositionen förelagts riksdagen. Utskottet framhåller att det finns skäl för att länder som begär

lån eller stöd från andra medlemsländer och från EU tydligt redovisar den nationella politikens tänkta inriktning. Detta kan också gälla länder som inte uppfyller de krav som gemensamt satts upp, tillägger utskottet.

I utskottets yttrande till utrikesutskottet över EU:s årsbok förra året (yttr. 2010/11:FiU4y) konstateras att en grundläggande utgångspunkt är att den nationella kompetensen ska värnas när det gäller finanspolitiska vägval och att vår ordning för socialförsäkringar och skatter primärt är frågor som ska beslutas nationellt. Likaså är den svenska lönebildningsmodellen i första hand en fråga för arbetsmarknadens parter. Utskottet understryker att när rådet och kommissionen tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken ska de fullt ut respektera de nationella parlamentens roll, arbetsmarknadens parter rättigheter och de olika modellerna på de nationella arbetsmarknaderna inklusive systemet för lönebildning.

I slutet av 2011 subsidiaritetsprövade utskottet kommissionens förslag till förordning om förstärkning av budgetövervakningen i euroområdet (KOM(2011) 821). I sitt utlåtande 2011/12:FiU33 framför utskottet att kommissionens förslag måste beaktas utifrån avvägningen mellan å ena sidan strikta gemensamma regler för en restriktiv finanspolitik och å andra sidan den nationella kompetensen för finanspolitiken. Eftersom utskottet anser att det i förslaget inte finns tillräckliga garantier för att värna den nationella kompetensen för finanspolitiken är det inte förenligt med subsidiaritetsprincipen. I sitt utlåtande lyfter utskottet återigen fram att den ekonomiska och finansiella krisen visat på vikten av ett stabilt finanspolitiskt regelverk på EU-nivå. Genom lagstiftningspaketet om stärkt ekonomisk styrning (det s.k. sexpaketet) har stabilitets- och tillväxtpakten stärkts, menar utskottet. Utskottet konstaterar vidare att det med den europeiska terminen nu finns en gemensam cykel för övervakning av budget- och strukturpolitiken på plats.

I utskottets yttrande till utrikesutskottet (yttr. 2011/12:FiU3y) med anledning av kommissionens arbetsprogram för 2012 (KOM(2011) 777) framhåller utskottet vikten av att respekten återställs för stabilitets- och tillväxtpakten. Det långsiktiga ansvaret för de offentliga finanserna och den samhällsekonomiska stabiliteten i medlemsstaterna är av central betydelse, anser utskottet, både för att bevara finanspolitikens trovärdighet och för att förhindra stora och drastiska nedskärningar i välfärdssystemen.

Europa 2020-strategin

När det gäller EU2020-strategin behandlade utskottet kommissionens meddelande och samråd angående strategin i sitt utlåtande 2009/10:FiU29. Utskottet konstaterar att EU och dess medlemsstater står inför flera stora utmaningar. Vid sidan av att i det korta perspektivet hantera den ekonomiska och finansiella krisen, måste EU också möta de ekonomiska, sociala och miljömässiga utmaningarna av mer strukturell art. Utskottet menar att EU2020-strategin måste bli en central del av EU:s politik för att ta sig ur

krisen och styra mot en långsiktigt hållbar utveckling i en värld av nya marknader och nya konkurrenter. Utskottet stöder de prioriteringar som regeringen anser angelägna. När det gäller de tre områden som kommissionen pekar ut understryker utskottet betydelsen av forskning för den långsiktiga ekonomiska utvecklingen, vikten av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken och kvinnors deltagande på arbetsmarknaden.

Kompletterande uppgifter

Regeringens ståndpunkt med anledning av den årliga tillväxtrapporten 2012

I regeringens faktapromemoria (2011/12:FPM64) med anledning av kommissionens årliga tillväxtrapport (KOM(2011) 815) som presenterades i slutet av 2011 framhåller regeringen att den kommer att fortsätta betona vikten av att genomförandet av den europeiska terminen sker med respekt för arbetsmarknadens parter och de nationella systemen för lönebildning. Regeringen är också positiv till att använda effektiva instrument, bl.a. skatter för att främja tillväxt och nya jobb, men menar att det samtidigt är viktigt att respektera att medlemsstaterna har rätt att utforma sina egna skattesystem.

Den permanenta stabilitetsmekanismen (ESM)

I februari 2012 lämnade regeringen en proposition till riksdagen om en ändring i artikel 136 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som gäller att en stabilitetsmekanism för de medlemsstater som har euron som valuta ska godkännas (prop. 2011/12:66). Ett sådant godkännande leder till en ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Propositionen bereds i finansutskottet. Enligt planen ska riksdagen fatta beslut om propositionen den 30 maj 2012.

Den Europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSM)

Den 9 maj 2010 antog EU:s finansministrar en förordning om upprättande av en europeisk finansiell stabiliseringsmekanism (EFSM). Enligt förordningen får medlemsstater som har svårigheter till följd av osedvanliga händelser utanför deras kontroll be om ekonomiskt bistånd från mekanismen. Sådana svårigheter kan orsakas av en allvarlig försämring i den internationella ekonomiska och finansiella miljön. Mekanismen bör möjliggöra för unionen att reagera på ett samordnat, snabbt och effektivt sätt. Aktiveringen av den omfattas av strikta villkor för att bevara de offentliga finansernas hållbarhet i den berörda medlemsstaten och återställa dess förmåga att finansiera sig själv på finansmarknaderna. Instrumentet ska upphöra efter tre år.

Finansmarknaden

Skrivelsen

EU deltar aktivt i arbetet med att finna globala lösningar för att åstadkomma ett effektivt och hållbart finansiellt system. Enligt regeringen har flera framgångar gjorts inom EU:s gemensamma arbete med finansmarknadsfrågor, t.ex. trädde EU:s nya finansiella tillsynsstruktur i kraft den 1 januari 2012 och rådet och Europaparlamentet har antagit en ändringsförfordning om kreditvärderingsinstitut.

Europaparlamentet och Ekofinrådet antog i maj 2011 en förordning om ändring av förordningen om *kreditvärderingsinstitut*. Ändringsförfordningen innebär i huvudsak att ansvaret för tillsynen av kreditvärderingsinstituten flyttas över från de nationella behöriga myndigheterna till Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esmå). Genom en centraliserad tillsyn vill man uppnå en enhetlig tillämpning av regleringen och en effektivare registrerings- och tillsynsprocess. I november 2011 lade kommissionen fram ytterligare ett förslag i regleringarna av kreditvärderingsinstitut. Regeringen framhåller i skrivelsen att förslagen innebär ett förstärkt regelverk för kreditvärderingsinstitut och för finansiella företags användning av externa kreditbetyg.

Förhandlingarna om kommissionens förslag till förordning om *blankning och vissa aspekter av creditswappar* avslutades under hösten 2011. Europaparlamentet antog i november det kompromissförslag som förhandlats fram. Likaså antog Europaparlamentet den s.k. *SEPA-förfordningen* i december 2011.

Kommissionens förslag till ändring av *investerarskyddsdirektivet* har varit föremål för förhandlingar i en rådsarbetsgrupp sedan hösten 2010. Europaparlamentet och Ekofinrådet har enligt skrivelsen ännu inte enats om en gemensam text. Institutionernas ståndpunkter skiljer sig åt i flera viktiga avseenden, bl.a. om fondering, ersättningsnivå, tillämpningsområde och möjlighet för system i olika medlemsstater att kunna låna från varandra. Lånemekanismen är borttagen i rådets textförslag men kvarstår i Europaparlamentets förslag. När det gäller *insättningsgarantidirektivet* antogs en allmän inriktning i Ekofinrådet i juni 2011. Förhandlingar pågår fortfarande mellan rådet och Europaparlamentet.

I Ekofinrådet har under året allmänna inriktningar antagits om förslaget till *Omnibus II-direktiv* och förslaget till förordning om *OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister*.

I juli 2011 presenterade kommissionen ett nytt lagstiftningspaket om *kapitaltäckning* för banker och kreditmarknadsföretag. Lagstiftningsförslaget innebär genomförande av den internationella Basel 3-överenskommelsen inom EU och ska ersätta gällande direktiv. Enligt skrivelsen behandlades förslagen fortfarande i en rådsarbetsgrupp vid årets utgång. I oktober 2011 lade kommissionen fram ett förslag till förordning om *marknader för finansiella instrument*, ett förslag om ändring av direktiv, det

s.k. *öppenhetsdirektivet*, och ett förslag till en ny reglering om *marknadsmissbruk*. Nämnas kan också det förslag till direktiv om *bostadslåneavtal* som kommissionen presenterade under våren 2011. Ett av syftena med förslaget är att främja finansiell stabilitet genom att sörja för ansvarsfullt agerande på marknaderna för hypotekslån.

I oktober 2010 publicerade kommissionen ett meddelande om ett *europeiskt ramverk för hantering av banker i kris*. I januari 2011 följde kommissionen upp sitt meddelande med en konsultationsrapport, som regeringen besvarade i mars. Detta gjordes tillsammans med Riksbanken, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret. Av skrivelsen framgår att ett konkret förslag från kommissionen väntas i början av 2012.

Under året fick Europeiska bankmyndigheten (Eba) i uppdrag att utarbeta ett förslag för hur kapitalsituationen och problem med finansieringen i europeiska banker ska hanteras (*rekapitalisering*). Baserat på Ebas förslag ska de omkring 70 största bankerna inom EU öka det egna kapitalet till 9 procent (kärnprimärkapital) till slutet av juni 2012, efter att en värdering av bankernas innehav av statspapper, enligt marknadsvärde, är avräknad. Banker med stora innehav av statspapper i de s.k. Giipsländerna behöver enligt skrivelsen göra betydande kapitaltillskott för att uppnå kapitalkravet. Ökade kapitalkrav syftar till att skapa en tillfällig buffert för att hantera marknadens oro för statsskuldproblematiken.

Eba genomförde även under året *stresstester* av 90 europeiska banker, däribland 4 svenska. Resultaten visar enligt skrivelsen att de svenska bankerna har god motståndskraft mot eventuella negativa händelser och bekräftar därmed svenska stresstester. För övriga europeiska banker visar resultaten en mer skiftande bild enligt regeringens skrivelse. I samband med att resultaten presenterades betonades vikten av att medlemsstaterna har en finansiell säkerhetsmekanism på plats, en s.k. backstop, för att hantera de banker som inte klarar testen.

Motionen

I kommittémotion 2011/12:U18 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 37 framför motionärerna att riksdagen för regeringen bör tillkännage som sin mening vad som anförs i motionen om att kreditvärderingsinstitut också i fortsättningen ska ligga under Finansinspektionens tillsyn. Motionärerna anser att Esmas nya befogenheter innebär en regelrätt maktförskjutning från en svensk myndighet under regeringens kontroll till motsvarande myndighet på EU-nivå – bortom regeringens kontroll. Enligt motionärerna är det ett egenvärde att makten och kontrollen över det offentliga Sverige ligger under regeringen och riksdagen samt – inte minst – ytterst under det svenska folket.

Tidigare behandling

Utskottets syn på övergripande frågor om reglering och tillsyn av finansmarknaden

Redan i samband med att utskottet 2008 behandlade regeringens proposition om stabilitetsstärkande åtgärder (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16) anförde utskottet att det är av stor vikt att det görs en tydlig koppling mellan å ena sidan stödåtgärder från staten, som i slutändan kan komma att belasta skattebetalarna, och å andra sidan krav på att förlustrisken i första hand bärs av det mottagande institutet och dess ägare.

I samband med att utskottet granskade EU-kommissionens meddelande om en EU-ram för krishantering inom finanssektorn i utlåtande 2010/11:FiU27 välkomnade utskottet förslaget till ett EU-gemensamt regelverk för hantering och avveckling av banker som hamnat i svårigheter eller kris. Ett gemensamt ramverk är viktigt för att begränsa effekterna och de samhällsekonomiska kostnaderna av framtida kriser och för att minska ett överdrivet risktagande i den finansiella industrin, s.k. moral hazard, ansåg utskottet. Utskottet anser att ett ramverk bör bygga på regler och principer som tydligt klargör att alla banker, oavsett om de är stora eller små, kan avvecklas, hur det kan göras och att det är bankägarna och kreditgivarna som ska stå för kostnaderna, inte skattebetalarna, vilket till stor del var fallet under finanskrisen.

I sitt yttrande (yttr. 2011/12:FiU3y) till utrikesutskottet med anledning av kommissionens arbetsprogram för 2012 välkomnar utskottet kommissionens arbete med att skapa en välfungerande finanssektor och anser att de områden som kommissionen föreslår för lagstiftning 2012 är relevanta för det arbetet. Samtidigt betonar utskottet att vissa åtgärder inte lämpar sig för fullharmonisering på EU-nivå. I det sammanhanget tar utskottet upp kommissionens förslag till förordning om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag (KOM(2011) 452) som var föremål för subsidiaritetsprövning hösten 2011. I ett motiverat yttrande understryker Sveriges riksdag vikten av att det måste vara upp till medlemsstaterna själva att höja nivån på de grundläggande kapitalkraven om de anser det vara nödvändigt för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå. I sitt utlåtande 2011/12:FiU29 framhåller dock utskottet inledningsvis att det välkomnar kommissionens arbete med regleringar för att skapa ett stabilare finansiellt system och att det ser mycket positivt på förslaget att införa Basel III-överenskommelsen i EU.

Tillsyn av kreditvärderingsinstitut

När utskottet behandlade regeringens proposition om ändrad tillsyn över kreditvärderingsinstitut (prop. 2011/12:40, bet. 2011/12:FiU13) avstyrkte utskottet ett motionsyrkande som motsvarar yrkande 37 i kommittémotion 2011/12:U18 av Julia Kronlid m.fl. (SD). Utskottet konstaterade att en EU-förordning är direkt tillämplig i varje medlemsstat och varken ska eller får

inkorporeras i eller transformeras till nationell rätt. Ändringsförfordningen förutsätter dock att vissa nationella regler införs, vilket gjordes genom regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:1010) om kreditvärderingsinstitut. Utskottet hade inget att invända mot regeringens förslag. Enligt utskottet innebär förslagen i propositionen att svensk lagstiftning anpassas till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 513/2011 om ändring av förordning (EG) nr 1060/2009 om kreditvärderingsinstitut. Utskottet konstaterade att det inte är möjligt att låta den aktuella lagen vara oförändrad, så som motionärerna föreslår.

Utskottet har också vid sin subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till ändring av EU-förordningen om kreditvärderingsinstitut (KOM (2011) 747) framfört att det välkomnar kommissionens arbete med att ytterligare förstärka regelverket kring kreditvärderingsinstitut och användningen av kreditbetyg (bet. 2011/12:FiU34). Kreditvärderingsinstitut och kreditbetyg spelar viktiga roller och bidrar till en bättre fungerande finansmarknad. Vidare ansåg utskottet att det är viktigt att EU uppfyller sina åtaganden gentemot G20 när det gäller åtgärder för att minska övertron på kreditbetyg. Utskottet ställde sig positivt till åtgärder som främjar en högre kvalitet på kreditbetyg och som ökar transparensen på området. Utskottet menade dock att den del av förslaget som rör ett harmoniserat civilrättsligt ansvar för kreditvärderingsinstitut strider mot subsidiaritetsprincipen.

EU:s fleråriga budgetram 2014–2020

Skrivelsen

I skrivelsen framhåller regeringen att budgetramen för 2014–2020 ska rymma gemensamt fastställda prioriteringar för EU-samarbetet och att insatserna ska styras av principerna om europeiskt mervärde. Regeringen är mycket aktiv i förhandlingarna om budgetramen och om finansieringen av ett nytt system för EU:s gemensamma utgifter. Regeringen anser sammantaget att utgiftsnivån är alltför hög och att budgetramen saknar tillräcklig modernisering och nödvändiga omprioriteringar. Regeringen motsätter sig också minskningen av värdet på Sveriges rabatter och införandet av nya egna medel.

Den 29 juni 2011 presenterade kommissionen ett förslag till EU:s fleråriga budgetram för 2014–2020. Samtidigt presenterade kommissionen förslag till beslut och förordningar om systemet för egna medel. Kommissionens förslag från juni har under hösten följts av lagstiftningsförslag på enskilda politikområden.

Kommissionens förslag innebär i stora drag oförändrad utgiftsstruktur jämfört med i dag, men med vissa förändringar som framför allt innebär att utgifterna kopplas tydligare till målsättningarna i EU 2020-strategin. Samtidigt föreslås endast marginella utgiftsminskningar för den gemensamma jordbrukspolitikerna och sammanhållningspolitiken. Förslaget medför

också att flera, inklusive nya, instrument läggs utanför budgetramen. Initiativ tas också för att öka flexibiliteten i budgeten. För budgetens inkomstsida föreslås två nya egna medel: en skatt på finansiella transaktioner och en modifierad mervärdesskattebaserad intäktskälla. Kommissionen föreslår också att nuvarande rabattarrangemang ska upphöra. Med kommissionens förslag riskerar den svenska EU-avgiften att öka med drygt 10 miljarder kronor per år i genomsnitt under perioden, konstaterar regeringen.

Regeringen anser inte att förslaget till flerårig budgetram svarar mot dagens ekonomiska verklighet. Regeringen eftersträvar en real frysning av betalningsvolymen i nästa budgetram och en oförändrad svensk EU-avgift. Det är positivt – anser regeringen – att förslaget innebär ökningarna på områden som bidrar till tillväxt och som har ett tydligt europeiskt mervärde. Men satsningarna kan endast tillåtas om minst motsvarande minskningar görs inom andra politikområden. Regeringen är mycket kritisk till att besparingar på och reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken och sammanhållningspolitiken inte är mer omfattande.

Regeringen är också starkt kritisk till upplägget att lägga instrument utanför utgiftstaket i budgetramen eftersom det strider mot sunda budgetprinciper. Samtliga fonder och instrument bör ligga inom budgeten. En restriktiv utgiftsnivå är en förutsättning för flexibilitet i budgetramen. Då kommissionens förslag inte kan anses innebära en restriktiv utgiftsnivå motsätter sig regeringen i nuläget alla de element till utökad flexibilitet som föreslås.

Motionerna

I kommittémotion 2011/12:U17 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 9 anför motionärerna att riksdagen för regeringen tillkännager som sin mening vad som anförs i motionen om en skatt på finansiella transaktioner. Motionärerna kan tänka sig att pröva en väl utformad skatt på finansiella transaktioner. Motionärerna anser att det är rimligt att finanssektorn, som i grunden är underbeskattad, är med och betalar för de kostnader som vältas över på det övriga samhället. Det skulle enligt motionärernas uppfattning kunna minska skadlig spekulation och därmed bidra till att förbättra stabiliteten på finansmarknaderna. Motionärerna värnar dock bestämt nationernas skattekompetens och accepterar inte att en finansiell transaktions-skatt införs för att bygga ut EU:s egna medel och expandera budgeten. Enligt motionärerna ska EU:s utgifter även i framtiden väsentligen finansieras genom BNI-avgifter från medlemsstaterna. Om en beskattning på finansiella transaktioner kommer till stånd ska intäkterna från den ovillkorligen gå till nationerna.

I kommittémotion 2011/12:U19 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkande 1 anför motionärerna att riksdagen för regeringen tillkännager som sin mening vad som anförs i motionen om EU:s budget. Motionärerna anser att regeringen nu mycket konsekvent måste ta initiativ till att EU:s budget anpassas så att framtidsfrågor som klimat- och miljöpolitik prioriteras och

får en ökad andel av EU:s budgetram. Till exempel betyder det enligt motionärerna mindre ekonomiska resurser till motorvägar och flygplatser och mer pengar till järnvägar.

Vidare anför motionärerna att riksdagen bör ge regeringen till känna vad som anförs i motionen om att klimatanpassa EU:s budget (yrkande 2). Att klimatsäkra EU:s budget bör vara ett svenskt krav att driva inom EU. Motionärerna anser att det, inom ramen för den påbörjade översynen av EU:s budget, bör tillsättas en särskild arbetsgrupp på EU-nivå för att se över EU:s budget utifrån ett klimatperspektiv. Motionärerna anser att det ligger i både Sveriges och EU:s intresse att försöka vända utvecklingen av budgeten så att den inte påskyndar klimatförändringarna.

Motionärerna anser vidare att riksdagen bör ge regeringen till känna vad som anförs i motionen om att Sverige måste ta initiativ för att bekämpa oegentligheter i EU (yrkande 3). Motionärerna pekar på att EU:s revisionsrätt ännu en gång inte kunnat ge en ren revisionsförklaring när det gäller korrektheten i hur EU:s pengar används. Sverige bör därför agera mer för att fusk med EU-medel bekämpas och ta initiativ för att bekämpa oegentligheter i EU.

Slutligen framför motionärerna i yrkande 7 att riksdagen för regeringen tillkännager som sin mening vad som anförs i motionen om en skatt på finansiella transaktioner på EU-nivå. Motionärerna anser att det är djupt beklagligt att den svenska regeringen agerar bromskloss och aktivt motverkar en reform som syftar till att skapa en långsiktigt stabil ekonomi, där investeringar i den reala ekonomin ges företräde framför spekulation i finansiella instrument. Motionärerna anser att EU-kommissionen ska fortsätta utreda möjligheterna att införa en skatt på finansiella transaktioner. Motionärerna delar dock inte EU-kommissionens förslag om att intäkterna av skatten ska utgöra egna medel i EU:s budget. Medlemsstaterna bör få dessa medel, anser motionärerna, såvida medlen inte går direkt till en fond för klimatåtgärder i syd.

I kommittémotion 2011/12:U18 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 7 framför motionärerna att riksdagen för regeringen tillkännager som sin mening vad som anförs i motionen om Europeiska unionens fleråriga budgetram. Motionärerna välkomnar i stora drag regeringens hållning i budgetförhandlingarna, men anser att regeringen under de kommande budgetförhandlingarna bör verka för att sammanhållningspolitiken upphör och att konkurrens om EU:s medel sker på lika villkor, utan hänsyn tagen till regionala BNP-skillnader. Regeringen bör även verka för att frågan om EU-parlamentets placering blir slutligt avgjord. Regeringen bör dessutom vägra sitt godkännande av den fleråriga budgetramen till dess att EU:s budget, efter tillförlitlig ex ante-analys, blir kostnadsneutral för Sverige.

I yrkande 38 anför motionärerna att riksdagen för regeringen bör tillkännage som sin mening vad som anförs i motionen om att motverka en finansiell transaktionsskatt. Motionärerna anser att skattepolitiken är en nationell angelägenhet och vänder sig mot förslaget om en finansiell trans-

aktionsskatt. Dessutom skulle en sådan skatt leda till kapitalflykt till andra finanscentrum utanför EU och i förlängningen minska hela EU:s bruttonationalprodukt. I princip kan en finansiell transaktionsskatt i princip endast införas globalt, eller inte alls.

Tidigare behandling

EU:s fleråriga budgetram 2014–2020

Utskottet anförde i utlåtande 2011/12:FiU14 om EU:s långtidsbudget att det anser att det är positivt att kommissionens förslag innebär ökningarna på områden som bidrar till tillväxt och har ett tydligt europeiskt mervärde såsom infrastrukturinvesteringar och forskning samt att minskningar föreslås inom jordbruks- och sammanhållningspolitiken. Däremot understryker utskottet bl.a. att det är kritiskt till kommissionens förslag när det gäller storleken på budgeten, som enligt utskottet bör frysas reallt. Utskottet motsätter sig också, liksom skatteutskottet i sitt yttrande till finansutskottet i frågan, kommissionens förslag om att införa två nya egna medel, en skatt på finansiella transaktioner och en ny form av mervärdesskattebaserad avgift.

När det gäller frågan om en finansiell transaktionsskatt har utskottet behandlat den frågan tidigare, dock inte inom ramen för inkomstsidan i EU-budgeten. Utskottet har avstyrkt förslagen bl.a. därför att det kräver internationell enighet för att den ska vara effektiv. När utskottet senast behandlade ett liknande motionsyrkande framhöll dock utskottet att det är väl medvetet om att den internationella diskussionen om någon typ av skatt på finansiell verksamhet ökat kraftigt i spåren av finanskrisen och att det är naturligt att man tittar på många olika möjligheter att såväl reglera den finansiella verksamheten som öka finansmarknadernas ansvar för att täcka kostnaderna för finanskrisen.

Klimatsäkring av EU:s budget

När utskottet 2010 behandlade utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen (bet. 2010/11:FiU5), behandlades ett motionsyrkande om klimatsäkring av EU-budgeten. Utskottet hänvisade till att det tidigare framhållit vikten av att bl.a. miljö- och klimatfrågor ges ökad prioritet i EU:s budget och att det förutsåg att frågorna skulle komma att aktualiseras i det fortsatta arbetet med EU:s budgetöversyn.

I utskottets utlåtande 2011/12:FiU14 om EU:s långtidsbudget förordar utskottet att de samlade utgifterna ska frysas reallt på nuvarande nivå. En sådan frysning skulle enligt utskottets uppfattning inte behöva förhindra ökade satsningar inom angelägna områden såsom miljöpolitik, eftersom potentialen för neddragningar och rationaliseringar inom de fortfarande helt dominerande områdena jordbrukspolitik och sammanhållningspolitik, enligt utskottet, torde vara betydande.

Det nationella intygandet avseende EU-medel

I samband med utskottets behandling av årsredovisningen för staten (bet. 2008/09:FiU26 och 2009/10:FiU26) uttalade utskottet att det nationella intygandet avseende EU-medel som regeringen lämnar i årsredovisningen ger förutsättningar för en förbättrad kontroll av EU:s budgetmedel. Intygandet syftar bl.a. till att stärka den interna styrningen och kontrollen vid de myndigheter som ansvarar för att förvalta medlen. Samtidigt konstaterar utskottet att det endast är de fyra länder som tog initiativet om att lämna nationella intyganden, Storbritannien, Nederländerna, Danmark och Sverige, som också gör det. Utskottet hoppades att initiativet skulle inspirera andra medlemsstater att också förbättra sin kontroll av EU-medel.

Kompletterande uppgifter

Kommissionens ansvarsfrihet för genomförandet av 2010 års budget

Vid Ekofinrådets möte den 21 februari 2012 valde Sverige, Nederländerna och Storbritannien att rösta mot en rekommendation om att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten för 2010. Sverige anser att revisionsrättens granskning visar att det skett alltför många allvarliga fel i budgetgenomförandet. En majoritet av medlemsländerna i rådet röstade dock för en rekommendation om ansvarsfrihet för kommissionen. Europaparlamentet förväntas fatta beslut om ansvarsfrihet för kommissionen i maj 2012.

I samband med mötet gjorde Sverige, Nederländerna och Storbritannien också ett gemensamt uttalande där de beklagar att kommissionen för 17:e året i rad inte lyckats få en revisionsförklaring utan reservation. Länderna konstaterar i uttalandet att mängden fel vid genomförandet av budgeten har ökat och även fortsätter att ligga på en betydligt högre nivå än den godtagbara gränsen på 2 procent. Länderna anser vidare att EU:s medlemsländer måste ta sitt fulla ansvar för att säkerställa en fullgod förvaltning av EU-medel.

Skatt på finansiella transaktioner

På Ekofinrådets möte den 13 mars 2012 presenterade ordförandeskapet en lägesrapport om det tekniska arbete som hittills utförts i förhandlingarna om rådets direktiv om ett gemensamt system för skatt på finansiella transaktioner (FTT). Regeringen ställer sig inte bakom en FTT i EU. Regeringen anser att det finns bättre sätt att påverka finanssektorns agerande såsom stabilitetsavgifter och kapitaltäckningsregler och att det finns bättre sätt att få in skatteintäkter än att införa en FTT. Regeringen motsätter sig nya egna medel, inklusive FTT som egna medel.

Enligt regeringens återrappport från Ekofinrådets möte gav Tyskland, Frankrike och Österrike fortfarande fullt stöd åt kommissionens förslag som det bästa alternativet för EU-27, men de öppnade för alternativa lös-

ningar, eftersom förutsättningarna att komma överens om FTT-förslaget verkade vara mycket små och man ville undvika att slösa tid på något som i slutänden inte skulle ge något resultat. Sverige, Luxemburg, Tjeckien, Malta, Nederländerna och Storbritannien uttryckte sin misstro mot förslaget, dock i något mer försiktiga ordalag än tidigare, med hänsyn till framför allt förslagets negativa konsekvenser för tillväxten, kapitalkostnaderna och EU:s konkurrenskraft. Medlemsstaterna ställde sig bakom ordförandeskapets förslag att man vid informella Ekofin den 30–31 mars 2012 skulle diskutera olika vägval för att sedan vid Ekofin i juni 2012 ha en orienteringsdebatt. Enligt Finansdepartementets mötesuppteckningar drivs arbetet med FTT vidare i två spår. På kort sikt försöker man nå enighet om någon typ av stämpelskatt eller aktivitetsskatt. Samtidigt ska förhandlingen om kommissionens förslag fortsätta, trots att flera medlemsstater inte ansåg att det fanns någon möjlighet att nå kompromiss om förslaget.

Europeiska utvecklingsbanken (EBRD)

Skrivelsen

På Europeiska rådets möte den 24–25 mars 2011 bekräftades utrikesrådets slutsatser från den 21 mars 2011 om utvecklingen i Libyen och EU:s södra grannskap. Europeiska rådet betonade att EU:s partnerskap med södra grannskapet ska grundas på djupare integration, bredare tillgång till EU:s marknad och närmare politiskt samarbete. Europeiska rådet uppmanade berörda aktörer att snabbt tillförsäkra behövande humanitärt bistånd. Europeiska utvecklingsbanken (EBRD) uppmanades att se över möjligheten att utöka sitt verksamhetsområde till att också inkludera länder i södra Medelhavsområdet.

Motionen

I kommittémotion 2011/12:U18 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 36 föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i motionen om EBRD. Motionärerna anför att EBRD byggdes upp huvudsakligen för att främja de gamla öststaternas övergång från plan- till marknadsekonomi efter Sovjetunionens kollaps. I det fallet rörde det sig, enligt motionärerna, om europeiska folk som hade en otvetydig vilja att röra sig mot Europa och mot en demokratisk, marknadsekonomisk rättsstat i västeuropeisk tappning. I den proposition som regeringen nyligen presenterat (prop. 2011/12:64) ställer sig dock regeringen bakom en ändring av bankens geografiska verksamhetsområde till att omfatta även en rad länder i Nordafrika och Mellanöstern. Sverigedemokraterna motsätter sig ändringen och anser att detta ska ges regeringen till känna.

Kompletterande uppgifter

Proposition 2011/12:64 Geografisk utvidgning av verksamhetsområdet för Europeiska utvecklingsbanken till södra och östra Medelhavsregionen överlämnades till riksdagen den 22 februari 2012. Motionstiden gick ut den 8 mars. Enligt planeringen ska utskottets betänkande beslutas i kammaren den 31 maj 2012.

Två följdmotioner har väckts med anledning av propositionen. En av dem är motion 2011/12:Fi7 av Erik Almqvist m.fl. (SD). Motionärerna yrkar på att regeringens proposition avslås.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet anser att regeringens skrivelse med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen utgör ett viktigt instrument för att riksdagen ska kunna följa upp utvecklingen inom EU och hur regeringen agerat i det europeiska samarbetet.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har de nationella parlamenten också i uppgift att subsidiaritetspröva lagstiftningsakter. Detta innebär att finansutskottet redan tidigt i processen kommit in i EU-förslagen på det ekonomiska och finansiella området. Under 2011 hänvisades 14 EU-förslag för subsidiaritetsprövning till utskottet. I 5 fall ledde prövningarna till att utskottet beslutade att föreslå riksdagen att avlämna motiverade yttranden till EU-kommissionen om att förslagen strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet noterar den väsentliga arbetsinsats som inte sällan krävs i samband med subsidiaritetsprövning av ett stort antal ärenden. Detta motiverar en utvärdering av riksdagens arbete med dessa frågor i syfte att få större fokus på de mest väsentliga ärendena. En utvärdering skulle, enligt utskottet, överväga möjligheten att i ett tidigt skede av subsidiaritetsprövningen prioritera vilka ärenden som utskottet ska pröva.

Under 2011 har EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området fortsatt att fokusera på att hantera den ekonomiska och finansiella krisen. Utskottet anser, liksom regeringen, att den fördjupade krisen framför allt i euroområdet grundlades genom bristande hantering av offentliga finanser. Krisen blottade också svagheter i eurosamarbetet och i EU:s finanspolitiska regelverk. Utskottet har tidigare framhållit vikten av att återställa respekten för stabilitets- och tillväxtpakten. Det långsiktiga ansvaret för de offentliga finanserna och den samhällsekonomiska stabiliteten i medlemsstaterna är av central betydelse för att bevara trovärdigheten för finanspolitiken. Utskottet vidhåller denna uppfattning och välkomnar att de sex lagstiftningsförslagen om förstärkt ekonomisk styrning, den s.k. sexpacken, trädde i kraft i mitten av december 2011. Med den europeiska terminen finns nu också en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken på plats.

Med detta sagt, erinrar utskottet om sina tidigare uttalanden om att en grundläggande utgångspunkt för EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området är att den nationella kompetensen ska värnas när det gäller finanspolitiska vägval och att vår ordning för socialförsäkringar och skatter primärt är frågor som ska beslutas nationellt. Likaså är den svenska lönebildningsmodellen i första hand en fråga för arbetsmarknadens parter. Utskottet står fast vid att när rådet och kommissionen tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken ska de fullt ut respektera de nationella parlamentens roll, arbetsmarknadens parter rättigheter och de olika modellerna på de nationella arbetsmarknaderna inklusive systemet för lönebildning.

Utskottet finner mot bakgrund av detta att yrkandena 5 och 6 i motion 2011/12:U18 om genomförandet av EU 2020-strategin, Sveriges nationella reformprogram och stärkt ekonomisk samordning bör avstyrkas av utrikesutskottet.

När det gäller yrkande 32 i motion 2011/12:U18 om att regeringen ska motverka Europeiska rådets beslut om ändring av artikel 136 i EUF-fördraget, dvs. att motverka inrättandet av ESM, konstaterar utskottet att riksdagen för närvarande behandlar regeringens proposition i ärendet (prop. 2011/12:66). Utskottet noterar dessutom att Sverigedemokraterna i samband med propositionen väckt en följdmotion om att inte godkänna en ändring av artikel 136 i EUF-fördraget. När det gäller yrkande 34 i samma motion om att regeringen ska verka för att EFSM avskaffas, kan utskottet konstatera att de uppgifter som utförs av EFSM ska övertas av ESM. Motionsförslagen avstyrks därmed.

Det finns en bred samsyn i riksdagen om reglering och tillsyn över de finansiella marknaderna på EU-nivån. När det gäller de konkreta förslagen inom utskottets område är de svenska ståndpunkterna väl kända, tydliga och väl förankrade i riksdagen.

Utskottet har tidigare välkomnat kommissionens arbete med att skapa ett stabilare finansiellt system (t.ex. bet. 2011/12:FiU29). Utskottet vidhåller denna uppfattning. Samtidigt betonar utskottet, liksom tidigare, att vissa åtgärder inte lämpar sig för fullharmonisering på EU-nivå. Till exempel måste det vara upp till medlemsstaterna själva att höja nivån på de grundläggande kapitalkraven om de anser det vara nödvändigt för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå.

Utskottet noterar också att kommissionen i sitt arbetsprogram för 2012 aviserar ett förslag om ett gemensamt regelverk för hantering och avveckling av banker som hamnat i svårigheter eller kris. I sitt utlåtande med anledning av kommissionens grönbok i frågan våren 2011 (bet. 2010/11:FiU27) betonade utskottet att ett ramverk bör bygga på regler och principer som tydligt klargör att alla banker, oavsett om de är stora eller små, kan avvecklas, hur det kan göras och att det är bankägarna och kreditgivarna som ska stå för kostnaderna, inte skattebetalarna, vilket till stor del var fallet under finanskrisen 2008–2009.

När det gäller yrkande 37 i motion 2011/12:U18 om att riksdagen ska ge regeringen till känna att kreditvärderingsinstitut fortsatt ska ligga under Finansinspektionens tillsyn, avstyrktes ett motsvarande motionsyrkande i samband med behandlingen av regeringens proposition om ändrad tillsyn över kreditvärderingsinstitut (bet. 2011/12:FiU13). Utskottet står fast vid de ställningstaganden som tidigare gjorts och yrkande 37 bör således avstyrkas av utrikesutskottet.

I sitt utlåtande över EU:s långtidsbudget 2014–2020 förordar utskottet att de samlade utgifterna i EU:s budget, inklusive de delar som föreslås ligga utanför budgetramen, fryses reallt på nuvarande nivå. En sådan fryssning skulle enligt utskottets uppfattning inte behöva förhindra ökade satsningar inom angelägna tillväxt-, utvecklings- och hållbarhetsfrämjande områden såsom utbildning, forskning, infrastruktur och miljöpolitik, eftersom potentialen för neddragningar och rationaliseringar inom de fortfarande helt dominerande områdena jordbrukspolitik och sammanhållningspolitik torde vara betydande. Utskottet står fast vid dessa ställningstaganden. Utskottet noterar vidare att Allmänna rådet den 26 mars behandlade det danska ordförandeskapets första utkast till förhandlingsdokument angående den fleråriga budgetramen. Utkastet ska ligga till grund för stats- och regeringschefernas diskussion på Europeiska rådet i juni 2012. Regeringen har välkomnat detta första utkast, eftersom det omfattar utgiftsområden som regeringen generellt prioriterar och att prioriteringarna förutsätter motsvarande minskningar inom områden med litet mervärde. Dessutom anser regeringen att budgeten bör genomsyras av klimat- och miljöhänsyn på flertalet politikområden.

Utskottet kan mot denna bakgrund inte se att riksdagen behöver vidta någon ytterligare åtgärd med anledning av motion 2011/12:U19 yrkandena 1 och 2 samt motion 2011/12:U18 yrkande 7. Motionsyrkandena bör således avstyrkas av utrikesutskottet.

När det gäller motion 2011/12:U19 yrkande 3 om att Sverige måste ta initiativ för att bekämpa oegentligheter i EU noterar utskottet att Sverige tillsammans med Nederländerna och Storbritannien vid Ekofinrådets möte den 21 februari 2012 valde att rösta mot en rekommendation om att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten för 2010. Bakgrunden var att Sverige ansåg att revisionsrättens granskning visade att det skett alltför många allvarliga fel i budgetgenomförandet. I samband med mötet gjorde de tre länderna också ett gemensamt uttalande där de beklagar att kommissionen för 17:e året i rad inte lyckats få en revisionsförklaring utan reservation. Utskottet vill i sammanhanget också lyfta fram det nationella intygandet avseende EU-medel som regeringen lämnar i årsredovisningen för staten. Utskottet har tidigare betonat att det nationella intygandet ger förutsättningar för en förbättrad kontroll av EU:s budgetmedel (t.ex. bet. 2009/10:FiU26). Utskottet vidhåller denna uppfattning och föreslår att motionsyrkandet avstyrks av utrikesutskottet.

Utskottet har tidigare, liksom skatteutskottet i sitt yttrande till finansutskottet i frågan, motsatt sig kommissionens förslag om att införa en skatt på finansiella transaktioner som en del av EU-budgetens egna medel. Utskottet ställer sig inte bakom en finansiell transaktionsskatt i EU. Liksom regeringen anser utskottet att det finns bättre sätt att påverka finanssektorns agerande, såsom stabilitetsavgifter och kapitaltäckningsregler. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna 2011/12:U17 yrkande 9, 2011/12:U19 yrkande 7 och 2011/12:U18 yrkande 38 bör avstyrkas av utrikesutskottet.

När det gäller det yrkande 36 i motion 2011/12:U18 där motionärerna motsätter sig ändringen av EBRD:s geografiska verksamhetsområde konstaterar utskottet att riksdagen för närvarande behandlar regeringens proposition i ärendet (prop. 2011/12:64). Yrkandet bör därför avstyrkas av utrikesutskottet.

Stockholm den 17 april 2012

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Carl B Hamilton (FP), Bo Bernhardsson (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Erik Almqvist (SD), Ulla Andersson (V), Sven-Erik Bucht (S) och Emil Källström (C).

Avvikande meningar

1. Stärkt europeisk ekonomisk styrning (SD)

Erik Almqvist (SD) anför:

Med den europeiska terminen åläggs medlemsländerna att ta hänsyn till kommissionens Europa 2020-prioriteringar för att därefter skicka in sina åtgärder för bedömning av kommissionen. Ett urval av stats- och regeringschefer kommer sedan överens om ett lands nationella reformprogram är av rätt kaliber. Jag anser att syftet med detta är att föregripa de nationella budgetprocesserna och att det åsidosätter maktfördelningen mellan riksdag och regering. Jag anser att regeringen ska verka för att kommissionens rekommendationer ska underställas ministerråden samt EU-parlamentet för godkännande innan kommissionen utfärdar dessa, och att regeringen i en särskild skrivelse till riksdagen presenterar sitt nationella reformprogram i god tid före vårpropositionen. Jag anser mot denna bakgrund att utrikesutskottet ska tillstyrka motion 2011/12:U18 yrkande 6.

2. Genomförandet av Europa 2020-strategin (SD)

Erik Almqvist (SD) anför:

Jag ifrågasätter starkt det sätt på vilket Europa 2020-strategin genomförs. Jag anser att den har tagits till intäkt för att försöka harmonisera allt från budgetförhandlingar och miljösatser till beskattning på arbete. Europa 2020-strategin är en politisk överenskommelse med alltför överblickbara konsekvenser för det nationella självbestämmandet. Därför bör riksdagen ge regeringen till känna att den ska verka för att genomförandet av Europa 2020-strategin görs mer flexibelt och att större hänsyn tas till den nationella utformningen av reformer för att skapa sysselsättning och smart, hållbar tillväxt för alla. För det andra anser jag att regeringen bör klargöra för kommissionen och de andra medlemsstaterna att reformer som påverkar utformningen av den svenska arbetsmarknaden, utbildningen, pensioner etc. är förbehållna den nationella kompetensen. Mot denna bakgrund anser jag att utrikesutskottet ska tillstyrka motion 2011/12:U18 (SD) yrkande 5.

3. Beskrivningen av EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området 2011 (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Utskottsmajoriteten anser att den fördjupade krisen i framför allt euroområdet grundlades genom bristande hantering av offentliga finanser och att krisen blottlade svagheter i eurosamarbetet och i EU:s finanspolitiska regelverk. Utskottsmajoriteten välkomnar också lagstiftningsförslagen om förstärkt ekonomisk styrning. Till skillnad från utskottsmajoriteten anser jag att förslagen om förstärkt samordning av den ekonomiska politiken grun-

dar sig på en felaktig analys av orsakerna till den ekonomiska och finansiella krisen. De stora underskotten i vissa av valutaunionens länder är snarare en följd av finanskrisen och bristerna i valutaunionens konstruktion än en orsak till de ekonomiska problemen. Den ekonomiska krisen beror inte på bristande budgetdisciplin utan är i stället ett uttryck för valutaunionens inneboende svagheter. Utan möjlighet till självständig valutapolitik har flera europeiska länder fått se sin konkurrenskraft urholkad till följd av skillnader i produktivitetstillväxt bland valutaunionens länder. Detta har bidragit till stora underskott i bytesbalanserna och i de offentliga finanserna.

Stramare budgetrestriktioner kommer att hota den ekonomiska återhämtningen och riskerar att leda till högre arbetslöshetsnivåer och social utslagning. Det är svårt att förstå att kraftiga åtstramningar i de offentliga finanserna ska bota problemen med den stora privata skuldsättningen. Risken är snarare att den ensidiga budgetåtstramningen snarare förvärrar problemen eftersom efterfrågan stramas åt i såväl privat som offentlig sektor. De inneboende problemen med obalansen i byteshandeln löses inte heller. Med krisen som förtecken föreslås nu nedskärningar och sämre välfärd i de länder som drabbats av effekterna av en gemensam valuta. Regler införs också för att skattebetalarna ska finansiera de förluster som bankerna dragit på sig, och den ekonomiska politiken centraliseras. När det gäller reglering av och tillsyn över finansmarknaderna anser jag att en skärpt reglering måste stå i förgrunden i arbetet med att minska riskerna för nya finansiella kriser.

Jag tar kraftigt avstånd från de avsteg från nationell bestämmanderätt över finanspolitiken som kommissionens förslag om förstärkt samordning och styrning av den ekonomiska politiken innebär och som det kommer till uttryck i den s.k. sexpacken, den europeiska terminen och i de förslag till förordningar som kommissionen lade fram senhösten 2011 om bl.a. övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner. Jag anser att finansutskottets majoritet inte har upprätthållit principen om det nationella parlamentets självbestämmande vid behandlingen av dessa förslag. I stället visar behandlingen på en dubbelhet, där man samtidigt som man hävdar den nationella kompetensen godkänner det ena förslaget efter det andra som gör djupa ingrepp i den nationella kompetensen.

4. EU:s flerårsbudget (MP, V)

Per Bolund (MP) och Ulla Andersson (V) anför:

En översyn av EU:s omfattande budget har nu inletts. En punkt som vi ser som angelägen för regeringen att driva i det sammanhanget är klimatsäkring av EU:s budget. Regeringen måste nu mycket konsekvent ta initiativ till att EU:s budget anpassas så att framtidsfrågor som klimat- och miljöpolitik prioriteras och får en ökad andel av EU:s budgetram samt att EU:s budget klimatsäkras, dvs. att budgeten inte ska gå till verksamhet som förstör klimatet. Det betyder t.ex. mindre ekonomiska resurser till motorvägar och flygplatser och mer pengar till järnvägar. Vi anser att när det gäller

just järnvägspolitiken finns det ett mervärde för EU. Ska människor kunna ersätta flygresor med järnvägsåkande krävs också att järnvägsnäten över gränserna förbättras och att en kraftig utbyggnad av höghastighetståg inom och över nationsgränser kommer till stånd. Vi anser att regeringen bör verka för att det, som ett led i den påbörjade översynen, tillsätts en särskild arbetsgrupp på EU-nivå för att se över EU:s budget utifrån klimatfrågan för att se på hur och inom vilka områden åtgärder krävs för att EU-budgeten ska kunna klimatsäkras. Det borde ligga både i Sveriges och i EU:s intresse att försöka vrida budgeten till en utveckling som inte påskynar klimatförändringarna. Mot denna bakgrund anser vi att utrikesutskottet ska tillstyrka motion 2011/12:U19 (MP) yrkandena 1 och 2.

5. EU:s flerårsbudget (SD)

Erik Almqvist (SD) anför:

Jag välkomnar i stora drag regeringens hållning i de nu aktuella budgetförhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram. Regeringen kunde dock ha varit tydligare med hur stora nedskärningar den verkar för inom sammanhållningspolitiken. Jag anser att regeringen i de fortsatta förhandlingarna ska verka för att sammanhållningspolitiken upphör och att konkurrens om EU:s medel sker på lika villkor, utan hänsyn tagen till regionala BNP-skillnader. Jag anser också att regeringen bör verka för att frågan om EU-parlamentets placering blir slutligt avgjord och att regeringen bör vägra att godkänna den fleråriga budgetramen till dess att EU:s budget blir kostnadsneutral för Sverige. Mot denna bakgrund anser jag att utrikesutskottet ska tillstyrka motion 2011/12:U18 (SD) yrkande 7.

6. Oegentligheter i EU (MP, V)

Per Bolund (MP) och Ulla Andersson (V) anför:

EU:s revisionsrätt har återigen inte kunnat ge en ren revisionsförklaring gällande korrektheten i hur EU:s pengar används. Att man inte kan lämna en ren revisionsförklaring betyder att man inte kan intyga att allt har gått rätt till. Det pågår sedan flera år ett arbete med att försöka komma till rätta med problemen, såväl inom EU-kommissionen som i medlemsstaterna. Detta arbete har dock pågått i flera år, och fortfarande kan inte revisionsrätten avge något ordentligt intyg om hanteringen av EU-medel. Vi menar därför att regeringen i EU-samarbetet bör agera för att fusk med EU-medel bekämpas och för att initiativ tas till att bekämpa oegentligheter i EU. Vi anser mot denna bakgrund att utrikesutskottet ska tillstyrka motion 2011/12:U19 (MP) yrkande 3.

7. En skatt på finansiella transaktioner (S, V)

Fredrik Olovsson (S), Pia Nilsson (S), Jörgen Hellman (S), Bo Bernhardsson (S), Ulla Andersson (V) och Sven-Erik Bucht (S) anför:

I slutet av september 2011 redovisade EU-kommissionen sitt förslag till direktiv om ett gemensamt system för en skatt på finansiella transaktioner (FTT). I mitten av februari 2012 krävde nio finansministrar, med Frankrike och Tyskland i spetsen, att arbetet med skatten ska påskyndas. Vi kan tänkas oss att pröva en väl utformad skatt på finansiella transaktioner eftersom det är rimligt att finanssektorn, som i grunden är underbeskattad, är med och betalar för de kostnader som vältras över på det övriga samhället. Detta skulle kunna minska skadlig spekulation och därmed bidra till att förbättra stabiliteten på finansmarknaderna. Vi anser att regeringen ska arbeta för en skatt på finansiella transaktioner samtidigt som vi bestämt värnar nationernas skattekompetens. Därför accepterar vi inte att en finansiell transaktionsskatt införs för att bygga ut EU:s egna medel och för att expandera EU:s budget. Intäkterna av en skatt på finansiella transaktioner anser vi ovillkorligen ska gå till nationerna. Mot denna bakgrund menar vi att utrikesutskottet ska tillstyrka motion 2011/12:U17 (S) yrkande 9.

8. En skatt på finansiella transaktioner (MP)

Per Bolund (MP) anför:

Frågan om skatt på finansiella transaktioner har mot bakgrund av finanskrisen fått förnyad aktualitet. EU-kommissionen presenterade i september 2011 ett förslag på skatt på omsättningen av aktier, fondandelar och obligationer och beräknar att denna skulle ge årliga inkomster på drygt 57 miljarder euro och samtidigt minska volatiliteten på finansmarknaden. Regeringarna i bl.a. Frankrike, Finland och Österrike driver på för att en transaktionsskatt ska träda i kraft den 1 januari 2014. Jag anser att det är djupt beklagligt att den svenska regeringen agerar bromskloss och aktivt motverkar en reform syftande till att skapa en långsiktigt stabil ekonomi, där investeringar i den reala ekonomin ges företräde framför spekulation i finansiella instrument. Jag anser att den svenska ståndpunkten inom EU ska vara att stödja att EU-kommissionen fortsätter att utreda möjligheterna att införa en skatt på finansiella transaktioner. Däremot anser jag inte att intäkterna ska tillfalla EU i form av egna medel. I stället bör intäkterna tillfalla medlemsländerna. Jag anser mot denna bakgrund att utrikesutskottet ska tillstyrka motion 2011/12:U19 (MP) yrkande 7.

9. En skatt på finansiella transaktioner (SD)

Erik Almqvist (SD) anför:

Jag vänder mig emot den föreslagna skatten på finansiella transaktioner och anser att regeringen ska motverka införandet en sådan skatt. En finansiell transaktionsskatt är dålig ur åtminstone två perspektiv. Det ena handlar om att skattepolitiken är en nationell angelägenhet, och det andra

handlar om att en sådan skatt leder till kapitalflykt till andra finanscentrum utanför EU. I förlängningen minskar detta hela EU:s BNP. Därför kan en sådan skatt i princip endast införas globalt – eller inte alls. Mot denna bakgrund anser jag att utrikesutskottet ska tillstyrka motion 2011/12:U18 (SD) yrkande 38.

10. Tillsyn av kreditvärderingsinstitut (SD)

Erik Almqvist (SD) anför:

I dag är Finansinspektionen (FI) övergripande behörig myndighet för tillsynen över de finansiella marknaderna i Sverige. Regeringen har genom förslaget i proposition 2011/12:40 nu brutit denna praxis och förflyttat delar av den kompetens och de befogenheter som i dag ligger hos FI till motsvarande myndighet på federal EU-nivå. Detta handlar inte om standardisering utan om regelrätt maktförskjutning från en svensk myndighet under regeringens kontroll till motsvarande myndighet på EU-nivå – bortom regeringens kontroll.

Den typen av maktförskjutning vänder vi oss emot huvudsakligen av principiella skäl, då vi ser ett egenvärde i att makten och kontrollen över det offentliga Sverige ligger hos regeringen och riksdagen samt – inte minst – ytterst hos det svenska folket.

Med anledning av vad som ovan anförts menar jag att riksdagen ska ge regeringen till känna att kreditvärderingsinstitut även i fortsättningen ska stå under Finansinspektionens tillsyn. Mot denna bakgrund anser jag att utrikesutskottet ska tillstyrka motion 2011/12:U18 (SD) yrkande 37.

Särskilt yttrande

Finansmarknaden (SD)

Erik Almqvist (SD) anför:

Med anledning av att Sverigedemokraterna också har lämnat motionsförslag i frågan om fördragsändringen som ligger till grund för att inrätta ESM (prop. 2011/12:66) avstår jag i detta sammanhang från att lämna en avvikande mening i enlighet med motion 2011/12:U18 yrkandena 32 och 34. Naturligtvis står jag bakom yrkandena i sak. Det betyder att jag är skeptisk till fördragsändringen som ligger till grund för att ESM ska ersätta EFSM och EFSF, och därefter fungera som permanent stabilitetsmekanism för euroländerna. Även om fördragsändringen huvudsakligen berör EMU-området anser jag att relevansen för Sveriges del likväl bör framhållas. Det beror på att Sverige i enlighet med nuvarande förordning, och i enlighet med Sveriges medlemskap i EU, har en formell och legal skyldighet att gå med i tredje steget i EMU och införa euron som valuta. Sverige har inget formellt undantag från detta. Därför ställer jag mig starkt negativ till att Sverige, i en eventuell framtid som euronation, ska tvingas låna ut pengar efter beslut på federal nivå. Ytterligare en viktig fråga i sammanhanget är Sveriges åtaganden i EFSM, där jag hävdar att inrättandet av lånefaciliteten saknar rättsligt stöd i fördragen. Jag avstår också från att lämna en avvikande mening i enlighet med motion 2011/12:U18 yrkande 36 om den europeiska utvecklingsbanken (EBRD) med samma argument som ovan, dvs. att Sverigedemokraterna har lämnat motionsförslag i frågan om en ändring av bankens geografiska verksamhetsområde. Jag står bakom yrkande 36 i sak och vill understryka att det ursprungliga syftet med EBRD var att främja de gamla öststaternas övergång från planekonomi till marknadsekonomi efter Sovjetunionens kollaps. Därför ställer jag mig inte bakom en ändring av bankens geografiska verksamhetsområde till att även omfatta en rad länder i Nordafrika och Mellanöstern.